

Заняття 19. Правила, що регулюють використання номерних, розпізнавальних знаків, написів, позначень, технічного стану та організації дорожнього руху, що потребує узгодження.

30. НОМЕРНІ, РОЗПІЗНАВАЛЬНІ ЗНАКИ, НАПИСИ І ПОЗНАЧЕННЯ

30.1. Власники механічних транспортних засобів і причепів до них повинні зареєструвати (перереєструвати) їх у Державтоінспекції або провести відомчу реєстрацію в разі, якщо законом установлена обов'язковість проведення такої реєстрації, незалежно від їхнього технічного стану протягом 10 діб з моменту придбання (отримання), митного оформлення або переобладнання чи ремонту, якщо необхідно внести зміни до реєстраційних документів. (№136 від 06.039.2013)

Власники транспортних засобів зобов'язані зареєструвати їх у Державтоінспекції МВС України протягом 10 діб після їх придбання, але термін реєстрації може бути подовжений, якщо новий власник подав документи до органу реєстрації, що підтверджує неможливість своєчасного оформлення з поважної причини (наприклад, хвороба, відрядження тощо). Транспортні засоби, ввезені на територію України більш ніж на два місяці, мають бути зареєстровані в Державтоінспекції МВС України на строк, визначений Державною митною службою. Ввезені транспортні засоби не можуть бути розкомплектовані на запасні частини, а також передані у користування або володіння іншим особам. Правила та порядок реєстрації транспортних засобів на території України викладені у Постанові Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1998 року № 1388 «Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів», а також у Наказі № 379 від 11.08.2010 року «Про затвердження інструкції про порядок здійснення підрозділами Державтоінспекції МВС державної реєстрації, перереєстрації та обліку транспортних засобів, оформлення та видача реєстраційних документів, номерних знаків на них».

30.2. На механічних транспортних засобах (за винятком трамваїв і тролейбусів) і причепах у передбачених для цього місцях встановлюються номерні знаки відповідного зразка. На трамваях і тролейбусах наносяться реєстраційні номери, що надаються відповідними уповноваженими на те органами. Забороняється змінювати розміри, форму, позначення, колір і розміщення номерних знаків, наносити на них додаткові позначення або закривати їх, вони повинні бути чистими і достатньо освітленими. (№1029 від 26.09.2011)

На кожний зареєстрований на території України транспортний засіб видається номерний знак (номерні знаки) відповідно до ДСТУ 4278:2006 «Дорожній транспорт. Знаки номерні транспортних засобів. Загальні вимоги. Правила застосування». Згідно з ДСТУ 4278:2006, знаки поділяються на 12 типів, з яких 6 розділені на підтипи.

30.3. На відповідних транспортних засобах встановлюються такі розпізнавальні знаки (додаток 4):

а) «Автопоїзд» - три ліхтарі оранжевого кольору, розташовані горизонтально над передньою частиною кабіни (кузова) з проміжками між ліхтарями від 150 до 300 мм – на вантажних автомобілях і колісних тракторах (класу 1.4 т і вище) з причепами, а також на зчленованих автобусах і тролейбусах (див. додаток 4);

б) «Глухий водій» - круг жовтого кольору діаметром 160 мм з нанесеними всередині трьома чорними кружками діаметром 40 мм, розташованими по кутах уявного рівностороннього трикутника, вершина якого спрямована донизу. Знак розміщується спереду і ззаду на транспортних засобах, якими керують глухі або глухонімі водії;

Розпізнавальний знак «Глухий водій» призначений для інформування водіїв, які беруть участь у дорожньому русі, про те, що в разі необхідності привертання уваги водія транспортного засобу з таким розпізнавальним знаком ефективніше використовувати в якості попереджувального сигналу перемикання світла фар, а не звукові засоби.

в) «Діти» - квадрат жовтого кольору з каймою червоного кольору і чорним зображенням символу дорожнього знака 1.33 (сторона квадрата – не менше 250 мм, кайма – 1/10 цієї сторони) (див. додаток 1). Знак розміщується спереду і ззаду на транспортних засобах, що перевозять організовані групи дітей;

Розпізнавальний знак «Діти» інформує водіїв про необхідність виявити підвищену увагу в разі об'їзду зупиненого з метою посадки або висадки пасажирів транспортного засобу, позначеного розпізнавальним знаком «Діти». Під час зупинки транспортного засобу з розпізнавальним знаком «Діти» на ньому має вмикатися аварійна світлова сигналізація. Під час об'їзду транспортного засобу з розпізнавальним знаком «Діти» водії зобов'язані зменшити швидкість, а в разі необхідності зупинитися, щоб уникнути наїзду на дітей, оскільки дії дітей можуть бути непередбачуваними і неконтрольованими, через що вони можуть створити аварійну обстановку на проїзній частині.

1.33

г) «Довгомірний транспортний засіб» - два прямокутники жовтого кольору розміром 500 x 200 мм з каймою червоного кольору завширшки 40 мм із світлоповертального матеріалу. Знак розміщується на транспортних засобах (крім маршрутних) ззаду горизонтально (чи вертикально) і симетрично до поздовжньої осі, довжина яких від 12 до 22 м.

Довгомірні транспортні засоби, довжина яких з вантажем або без нього перевищує 22 м, а також автопоїзди з двома і більше причепами (незалежно від загальної довжини) повинні мати розміщений ззаду розпізнавальний знак (у формі прямокутника жовтого кольору розміром 1200 x 300 мм з каймою червоного кольору завширшки 40 мм) із світлоповертального матеріалу. На знакові чорним кольором наноситься зображення вантажного автомобіля з причепом і зазначається їхня загальна довжина в метрах;

Інвалід

Наявність розпізнавального знака «Довгомірний транспортний засіб», що розташовується ззаду на транспортному засобі, дозволяє водіям транспортних засобів, які рухаються позаду, правильно оцінити можливості для безпечного здійснення обгону.

г) «Інвалід» - квадрат жовтого кольору із стороною 150 мм і чорним зображенням символу таблички 7.17. Знак розміщується спереду і ззаду на механічних транспортних засобах, якими керують водії-інваліди;

7.17

Розпізнавальний знак «Інвалід» встановлюється на автомобілі, виготовлені спеціально для інвалідів, а також на транспортні засоби, обладнані або переобладнані для керування водіями-інвалідами.

д) «Інформаційна таблиця небезпечного вантажу» - прямокутник оранжевого кольору із світлоповертальною поверхнею та каймою чорного кольору. Розміри знака, написи ідентифікаційних номерів виду небезпеки і небезпечної речовини та його розміщення на транспортних засобах визначаються Європейською Угодою про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів; (**№641 від 14.09.2016**)

На транспортному засобі, що перевозить небезпечний вантаж, спереду, ззаду та з боків мають бути встановлені розпізнавальні знаки «Інформаційна таблиця небезпечного вантажу», що сповіщає учасників дорожнього руху про вид небезпечного вантажу і характер загрози для навоколишнього середовища, яку він становить.

е) «Знак небезпеки» - інформаційна таблиця у формі ромба, на якій зображено знак небезпеки. Зображення, розміри та розміщення таблиць на транспортних засобах визначаються Європейською Угодою про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів; (**№641 від 14.09.2016**)

Знак небезпеки є додатковим знаком, який встановлюється разом з інформаційною таблицею небезпечного вантажу або окремо від неї. Він інформує інших учасників про ступінь небезпеки вантажу.

є) «Колона» - квадрат жовтого кольору з каймою червоного кольору, в який вписано літеру «К» чорного кольору (сторона квадрата – не менше 250 мм, ширина кайми – 1/10 цієї сторони). Знак розміщується спереду і ззаду на транспортних засобах, що рухаються в колоні;

Розпізнавальний знак «Колона» призначений для інформування інших учасників дорожнього руху про рух групи транспортних засобів. Даний знак сприяє правильній оцінці дорожньої ситуації під час руху транспортних засобів.

ж) «Лікар» - квадрат синього кольору (сторона – 140 мм) із вписаним зеленим кругом (діаметр – 125 мм), на який нанесено білий хрест (довжина штриха – 90 мм, ширина – 25 мм). Знак розміщується спереду і ззаду на автомобілях, що належать водіям-лікарям (за їхньою згодою).

Якщо на транспортному засобі розміщено розпізнавальний знак «Лікар», у ньому повинна бути спеціальна медична аптечка та інструментарій за переліком, визначеним МОЗ, для подання кваліфікованої допомоги під час дорожньо-транспортної пригоди;

Розпізнавальний знак «Лікар», розташований спереду і ззаду на транспортному засобі, інформує інших учасників дорожнього руху про те, що за кермом такого транспортного засобу знаходиться працівник охорони здоров'я, який може надати кваліфіковану медичну допомогу постраждалим.

з) «Негабаритний вантаж» - сигнальні щитки або прапорці розміром 400 x 400 мм з нанесеними по діагоналі червоними і білими смугами, що чергуються (ширина – 50 мм), а в темну пору доби та в умовах недостатньої видимості – світлоповертачами або ліхтарями: спереду білого кольору, ззаду – червоного, збоку – оранжевого. Знак розміщується на крайніх зовнішніх частинах вантажу, що виступає за габарити транспортного засобу на відстань, більшу ніж це передбачено пунктом 22.4 цих Правил;

Розпізнавальний знак «Негабаритний вантаж» необхідно встановлювати для попередження водіїв інших транспортних засобів і пішоходів про вантаж, який виступає за крайні точки габаритів транспортного засобу на відстані, що перевищують значення, вказані в пункті 22.4.

н) «Обмеження максимальної швидкості» - зображення дорожнього знака 3.29 із зазначенням дозволеної швидкості (діаметр знака – не менше 160 мм, ширина кайми – 1/10 діаметра). Знак розміщується (наноситься) ззаду ліворуч на механічних транспортних засобах, якими керують водії із стажем до 2 років великогазових та великогабаритних транспортних засобах, транспортних засобах, що здійснюють дорожнє перевезення небезпечних вантажів, у разі перевезення вантажним автомобілем пасажирів, а також у випадках, коли максимальна швидкість транспортного засобу згідно з його технічною характеристикою або окремими умовами руху, визначеними Державтоінспекцією, нижча встановленої в пунктах 12.6 і 12.7 цих Правил (№876 від 01.10.2008).

Встановлення розпізнавального знака «Обмеження максимальної швидкості» на транспортних засобах виділяє їх із загального потоку та інформує інших учасників дорожнього руху про швидкісний режим руху таких транспортних засобів. Слід зазначити, що незалежно від стажу водія і його досвіду водіння перевищувати швидкість, зазначену на знаку, забороняється.

і) «Розпізнавальний автомобільний знак України» - еліпс білого кольору з чорною каймою і нанесеними усередині латинськими літерами UA. Довжина осей еліпса повинна бути 175 і 115 мм. Розміщується ззаду на транспортних засобах, які перебувають у міжнародному русі;

«Розпізнавальний автомобільний знак України» присвоєний Україні Комітетом з внутрішнього транспорту Європейської Економічної Комісії Організації Об'єднаних Націй (ЄК ООН). Даний знак встановлюється на задньому склі або задній частині автомобілів, що беруть участь у міжнародному русі за межами України.

ї) «Розпізнавальний знак транспортного засобу»- спеціальна стрічка із світлоповертальної плівки з нанесеними під кутом 45 градусів червоними і білими смугами, що чергуються. Знак розміщується на транспортних засобах ззаду горизонтально і симетрично до поздовжньої осі якомога ближче до зовнішнього габариту транспортного засобу, а на транспортних засобах, що мають кузов-фургон, – і вертикально. На транспортних засобах, що використовуються для дорожніх робіт, а також на засобах, що мають особливу форму, і на їх обладнанні знак розміщується також спереду і по боках. Розпізнавальний знак розміщується обов'язково на транспортних засобах, що використовуються для дорожніх робіт, а також на засобах, що мають особливу форму. На інших транспортних засобах розпізнавальний знак розміщується за бажанням їх власників;

«Розпізнавальний знак транспортного засобу» встановлюється на транспортних засобах, які можуть змінювати свої габарити або мають особливу форму, наприклад самоскиди, автокрани, екскаватори, трактори з навісним обладнанням. Такі транспортні засоби можуть рухатися в транспортному або в робочому стані. Даний знак застосовується для вирізнення таких транспортних засобів в умовах недостатньої видимості.

й) «Таксі»- квадрати контрастного кольору (сторона – щонайменше 20 мм), які розміщені у шаховому порядку у два ряди. Знак встановлюється на даху транспортних засобів або наноситься на боковій їх поверхні. При цьому повинно бути нанесено щонайменше п'ять квадратів;

Розпізнавальний знак «Таксі» призначений для розпізнавання пішоходами в загальному потоці спеціалізованих транспортних засобів, які займаються перевезенням пасажирів відповідно до чинного законодавства.

к) «Учебний транспортний засіб»- рівносторонній трикутник білого кольору з вершиною догори і каймою червоного кольору, в який вписано літеру «У» чорного кольору (сторона – не менше 200 мм, ширина кайми – 1/10 цієї сторони). Знак розміщується спереду і ззаду на транспортних засобах, що використовуються для навчання водінню (допускається встановлення двостороннього знака на даху легкового автомобіля);

На спеціалізованих механічних транспортних засобах, що використовуються для навчання водінню, встановлюється розпізнавальний знак «Учебний транспортний засіб» – односторонній знак спереду і ззаду на транспортному засобі або двосторонній зверху. Інші учасники дорожнього руху зобов'язані вжити застережних заходів під час зустрічного роз'їзду, обгону, об'їзду та інших маневрів, оскільки за кермом транспортного засобу з розпізнавальним знаком «Навчальний транспортний засіб» може перебувати особа з недостатнім досвідом і навичками водіння.

л) «Шипи» - рівносторонній трикутник білого кольору з вершиною догори і каймою червоного кольору, в який вписано літеру «Ш» чорного кольору (сторона трикутника – не менше 200 мм, ширина кайми – 1/10 сторони). Знак розміщується ззаду на транспортних засобах, на яких встановлено шини з шипами.

Розпізнавальний знак «Шипи» встановлюється на транспортні засоби, шини яких мають шипи, що підвищують їхню стійкість і керованість в умовах ожеледиці. Слід пам'ятати, що використання шин із шипами в умовах відсутності ожеледиці псує дорожнє покриття і може призвести до збільшення гальмового шляху на гладкому асфальтовому покритті, тому необхідно своєчасно міняти шини в осінньо-зимовий і зимово-весняний періоди року.

30.4. Розпізнавальні знаки розміщуються на висоті 400-1600 мм від поверхні дороги так, щоб вони не обмежували оглядовість і їх було добре видно іншим учасникам дорожнього руху.

Даний пункт Правил дорожнього руху визначає порядок та умови розміщення розпізнавальних знаків транспортних засобів, тому з метою забезпечення безпеки дорожнього руху водії зобов'язані враховувати те, що розпізнавальний знак не має обмежувати оглядовість і повинен бути добре видний іншим учасникам дорожнього руху.

30.5. Для позначення гнучкого зчеплення під час буксирування використовуються прапорці або щитки розміром 200 x 200 мм з нанесеними на них по діагоналі червоними і білими смугами, що чергуються, із світлоповертального матеріалу завширшки 50 мм (за винятком використання гнучкого зчеплення з покриттям із світлоповертального матеріалу). (№ 111 від 11.02.2013)

Позначення через кожний метр гнучкого зчеплення сприяє безпеці дорожнього руху та інформує учасників руху, які рухаються з інших напрямків, про наявність зчеплення між транспортними засобами.

30.6. Знак аварійної зупинки - відповідно до ГОСТ 24333-97 являє собою рівносторонній трикутник, виготовлений із світлоповертальних планок червоного кольору з внутрішньою флуоресцентною вставкою червоного кольору.

Знак аварійної зупинки є обов'язковим елементом, який повинен знаходитися в механічному транспортному засобі, тому перед виїздом водій зобов'язаний перевірити його наявність. Замість знака аварійної зупинки може використовуватися червоний миготливий ліхтар. Якщо замість знака водій використовує червоний миготливий ліхтар, перед виїздом він зобов'язаний перевірити зарядженість батарей або акумуляторів такого ліхтаря. Знак аварійної зупинки або миготливий червоний ліхтар встановлюється у випадках, зазначених у Правилах, в населеному пункті на відстані не ближче 20 м від місця події, а за його межами – на відстані не менше 40 м.

30.7. Забороняється наносити на зовнішні поверхні транспортних засобів зображення чи написи, що не передбачені підприємством-виробником або збігаються з кольорографічними схемами, розпізнавальними знаками чи написами транспортних засобів оперативних і спеціальних служб, передбаченими ДСТУ 3849-99.

Дана вимога введена до Правил дорожнього руху для того, щоб транспортні засоби із зображеннями або написами не сприймалися іншими учасниками дорожнього руху як оперативні або спеціальні транспортні засоби, що може призвести до небажаних з точки зору безпеки дорожнього руху наслідків.

Номерні, розпізнавальні знаки, написи і позначення на транспортних засобах

31. ТЕХНІЧНИЙ СТАН ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ОБЛАДНАННЯ

31.1. Технічний стан транспортних засобів та їх обладнання повинні відповідати вимогам стандартів, що стосуються безпеки дорожнього руху та охорони навколишнього середовища, а також правил технічної експлуатації, інструкцій підприємств-виробників та іншої нормативно-технічної документації.

Технічний стан транспортних засобів та їх обладнання є факторами, що впливають на безпеку дорожнього руху, тому в Кримінальному кодексі України (ст. 287) передбачена відповідальність за випуск в експлуатацію запевне технічно несправного транспортного засобу, допуск до керування транспортним засобом особи, яка перебуває в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під дією лікарських препаратів, що знижують увагу водія і швидкість його реакції, або не мають права керування транспортним засобом, або інше грубе порушення правил експлуатації автомобіля, які забезпечують безпеку дорожнього руху, вчинене особою, відповідальною за технічний стан або експлуатацію транспортних засобів, що призвело до нанесення каліцтв середньої тяжкості або тяжких каліцтв потерпілому або його смерті. Згідно зі статтею 287 Кримінального Кодексу України, винні у порушенні правил експлуатації транспортного засобу караються штрафом від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до п'яти років з позбавленням права обіймати посади, пов'язані з відповідальністю за технічний стан або експлуатацію транспортних засобів, на строк до трьох років або без такого.

31.2. Забороняється експлуатація тролейбусів і трамваїв за наявності будь-якої несправності, зазначеної в правилах технічної експлуатації цих транспортних засобів.

Перелік несправностей тролейбусів і трамваїв, за наявності яких забороняється їх експлуатація, міститься в Правилах технічної експлуатації цих транспортних засобів та відомчих інструкціях, що зберігаються в тролейбусному і трамвайному депо.

31.3. Забороняється експлуатація транспортних засобів згідно із законодавством:

а) у разі їх виготовлення або переобладнання з порушенням вимог стандартів, правил і нормативів, що стосуються безпеки дорожнього руху;

Вузли та агрегати, призначені для встановлення на один транспортний засіб, неприпустимо самостійно встановлювати на інший транспортний засіб, що знаходиться в експлуатації. У разі якщо транспортний засіб переобладнаний або укомплектований вузлами і агрегатами, які призначені для встановлення на інші транспортні засоби, таке переобладнання має бути узгоджене із заводом-виробником або уповноваженою на те організацією (пункт 32.1 є)) після проведення досліджень, пов'язаних з безпечністю переобладнаного транспортного засобу. Дослідження з безпечності транспортного засобу можуть проводитися тільки організацією, що має ліцензію на дослідження переобладнаних або новостворених транспортних засобів. Повний перелік організацій, що мають ліцензію на дослідження переобладнаних або новостворених транспортних засобів, можна дізнатися в «ДержавтотрансНДІпроект».

б) якщо вони не пройшли обов'язковий технічний контроль (для транспортних засобів, що підлягають такому контролю); (**№1029 від 26.09.2011**)

З метою забезпечення безпеки дорожнього руху транспортні засоби, що підлягають проходженню обов'язкового технічного контролю, мають пройти його у встановленому порядку в Державтоінспекції МВС України. Слід зазначити, що кожен водій зобов'язаний стежити за технічним станом свого транспортного засобу і контролювати його.

в) якщо номерні знаки не відповідають вимогам відповідних стандартів

Розміри номерного знака, нанесення символів, цифр і букв, їхня ширина, висота і колір зображення визначаються ДСТУ 3650:2004 «Дорожній транспорт. Знаки номерні транспортних засобів. Загальні технічні умови» та ДСТУ 4278:2006 «Дорожній транспорт. Знаки номерні транспортних засобів. Загальні вимоги. Правила застосування». Забороняється самостійно змінювати розміри, форму, колір знака або наносити додаткові зображення, а також покривати номерні знаки захисними матеріалами, які можуть погіршити їх видимість.

г) у разі обладнання без дозволу Державтоінспекції спеціальними звуковими та світловими сигналами.

Самостійне обладнання транспортних засобів спеціальними світловими або звуковими пристроями заборонене. Слід пам'ятати, що, відповідно до Указу Президента України «Про заходи щодо впорядкування використання спеціальних світлових і звукових сигнальних пристроїв і номерних знаків на службових транспортних засобах» від 30.03.2005 № 567/2005, спеціальні світлові сигнальні пристрої синього кольору та звукові сигнальні пристрої можуть встановлюватися на службових транспортних засобах, які використовуються для пересування осіб, щодо яких здійснюється державна охорона, або на транспортних засобах міліції, оперативних або спеціальних транспортних засобах військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України, податкової міліції, служб безпеки дорожнього руху, Служби безпеки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державного департаменту України з питань виконання покарань, швидкої медичної допомоги, аварійно-рятувальних служб, пожежної охорони, служб інкасації та перевезення цінностей Національного банку України та банків України, Управління державної охорони України за наявності спеціального дозволу, який видається

Департаментом Державтоінспекції МВС України. Спеціальні світлові сигнальні пристрої червоного, зеленого кольорів можуть встановлюватися виключно на транспортних засобах підрозділів Державтоінспекції МВС України та Управління державної охорони України.

31.4. Забороняється експлуатація транспортних засобів згідно із законодавством за наявності таких технічних несправностей і невідповідності таким вимогам:

31.4.1. Гальмові системи:

а) змінено конструкцію гальмових систем, застосовано гальмову рідину, вузли або окремі деталі, що не передбачені для даної моделі транспортного засобу або не відповідають вимогам підприємства-виробника;

Однією з основних умов забезпечення безпеки дорожнього руху є справність гальмових систем транспортного засобу, тому самостійно змінювати конструкцію цих систем заборонено. Слід пам'ятати, що використання гальмових рідин, що не відповідають національним стандартам або не передбачені заводом-виробником для конкретної моделі транспортного засобу, а також змішування різних гальмових рідин може викликати розбухання гумотехнічних виробів гальмових систем та призвести до заклинювання їхніх рухомих елементів. Роботи зі зміни конструкції гальмових систем можна виконувати тільки з дозволу заводу-виробника конкретного транспортного засобу або з письмового дозволу уповноваженого на те органу.

б) під час дорожніх випробувань робочої гальмової системи перевищуються такі значення:

Тип транспортного засобу	Гальмовий шлях, м, не більше ніж
Легкові автомобілі та їхні модифікації для перевезення вантажів	14,7
Автобуси	18,3
Вантажні автомобілі з дозволеною максимальною масою до 12 т включно	18,3
Вантажні автомобілі з дозволеною максимальною масою понад 12 т	19,5
Автопоїзди, тягачами яких є легкові автомобілі та їхні модифікації для перевезення вантажу	16,6
Автопоїзди, тягачами яких є вантажні автомобілі	19,5
Двоколісні мотоцикли і мопеди	7,5
Мотоцикли з причепом	8,2

Нормативне значення гальмового шляху для транспортних засобів випуску до 1988 року допускається перевищувати не більше ніж на 10 відсотків значення, поданого в таблиці.

Примітка 1. Випробування робочої гальмової системи проводиться на горизонтальній ділянці дороги з рівним, сухим, чистим цементно- або асфальтобетонним покриттям при швидкості транспортного засобу на початок гальмування: 40 км/год – для автомобілів, автобусів і автопоїздів; 30 км/год – для мотоциклів, мопедів за методом одноразового впливу на органи керування гальмовою системою. Результати випробування вважаються незадовільними, якщо під час гальмування транспортний засіб розвертається на кут більше 8 градусів або займає смугу руху більше ніж 3,5 м.

Примітка 2: Гальмовий шлях вимірюється з моменту натискання на гальмову педаль (рукоятку) до повної зупинки транспортного засобу;

Сучасне гальмове керування транспортних засобів може складатися з декількох гальмових систем. Згідно з ДСТУ UN/ECE R13-09: 2002 «Єдині технічні приписи щодо офіційного затвердження дорожніх транспортних засобів категорій M, N і O стосовно гальмування», будь-який транспортний засіб, що бере участь у дорожньому русі, обов'язково має бути обладнаний трьома гальмовими системами: робочою, запасною (аварійною) і стоянковою.

У якості додаткових гальмових систем можуть використовуватися: допоміжна, зупинкова і гальмова система керування гальмами причепа. Робоча гальмова система призначена для регулювання швидкості руху транспортного засобу, а також зниження швидкості до повної зупинки транспортного засобу в будь-яких дорожніх умовах. Запасна гальмова система призначена для зупинки транспортного засобу із втратою ефективності у разі виходу з ладу робочої гальмової системи. Стоянкова гальмова система призначена для утримання транспортного засобу в нерухомому стані відносно дороги незалежно від наявності ухилу на ній. Допоміжною гальмовою системою мають обладнуватися транспортні засоби, рух яких здійснюється в гірській місцевості (гальма-сповільнювачі та ретардери). Зупинковою гальмовою системою обладнуються автобуси, які здійснюють масове перевезення людей. Зупинкова гальмова система не дозволяє починати рух водієві автобуса від зупинки з відчиненими дверима. Гальмова система керування гальмами причепа встановлюється на транспортних засобах, допущених до експлуатації у складі з причепом, напівпричепом або причепом-розпуском. Процес гальмування транспортного засобу займає деякий час, а шлях, який пройде транспортний засіб під час

гальмування, значною мірою залежить від його початкової швидкості гальмування. Якщо на проїзній частині залишилися сліди гальмування транспортного засобу, то досить точно гальмовий шлях транспортного засобу може бути описаний залежністю:

$$S_T \approx \frac{(V_H - V_K)^2}{254 \cdot \Phi_{БЛ}},$$

де S_T - відстань, яку проїде транспортний засіб, м;

V_H і V_K - відповідно швидкість на початку гальмування і наприкінці гальмування, км/год;

$\Phi_{БЛ}$ - коефіцієнт зчеплення дороги, визначається під час протягування заблокованого колеса дорогою:

$$\Phi_{БЛ} = \frac{P_T}{G},$$

де P_T - сила, з якою тягнеться колесо, Н;

G - вага, з якою колесо притискається до дороги, Н.

Відомо, що зупинний шлях ($S_{ост}$) транспортного засобу набагато більший за гальмовий, тому для його визначення необхідно врахувати час реакції водія і час зростання уповільнення, тобто інтенсивність спрацювання гальмової системи:

$$S_{ост} = \frac{(V_H - V_K)}{3,6} \cdot \left(t_p + \frac{t_3}{2} \right) + \frac{(V_H - V_K)^2}{254 \cdot \Phi_{БЛ}},$$

де t_p - час реакції водія, с;

t_3 - час зростання уповільнення, с.

Якщо в процесі гальмування буде забезпечений рух транспортного засобу без блокування його коліс, то зупинний гальмовий шлях може бути визначений за допомогою залежності:

$$S_{ост} = \frac{(V_H - V_K)}{3,6} \cdot \left(t_p + \frac{t_3}{2} \right) + \frac{(V_H - V_K)^2}{26 \cdot j_{CP}^{max}},$$

де j_{CP}^{max} - середнє досягнуте уповільнення (м/с²) транспортного засобу в процесі гальмування без блокування його коліс, яке можна визначити за залежністю:

$$j_{CP}^{max} = g \cdot \frac{f_1 \cdot b + f_2 \cdot a}{L - h_g \cdot (f_1 - f_2)}$$

де f_1 і f_2 - відповідно безрозмірні реалізовані зчеплення передньої і задньої осей транспортного засобу, величина яких залежить від його початкової швидкості гальмування, навантаження, що припадає на відповідні колеса, жорсткості шин і кута закрутки шин на дорозі з відповідним коефіцієнтом зчеплення; a , b і h_g - відповідно координати розташування центру мас транспортного засобу до передньої осі, до задньої осі і висота над рівнем дороги, м;

L - колісна база транспортного засобу.

Більшість сучасних транспортних засобів обладнується антиблокувальними системами, які не допускають блокування коліс транспортного засобу, для того щоб зберегти його керованість, тобто дати можливість водієві змінити траєкторію руху транспортного засобу в разі виникнення небезпеки для подальшого руху. У цьому випадку зупинний гальмовий шлях транспортного засобу можна визначити за допомогою залежності:

$$S_{ост} = \frac{(V_H - V_K)}{3,6} \cdot \left(t_p + \frac{t_3}{2} \right) + \frac{(V_H - V_K)^2}{26 \cdot \epsilon \cdot j_{CP}^{max}},$$

де ϵ - безрозмірний коефіцієнт використання сили зчеплення антиблокувальною системою;

j_{CP}^{max} - середнє досягнуте уповільнення (м/с²) транспортного засобу у відповідних дорожніх умовах без антиблокувальної системи за максимальних реалізованих зчеплень передньої і задньої осей транспортного засобу (можна визначити за допомогою залежності 31.5). Коефіцієнт ϵ визначається експериментальним шляхом для кожної серії транспортних засобів, обладнаної антиблокувальною системою, на сертифікаційних полігонах згідно з міжнародними вимогами, яким відповідає стандарт ДСТУ UN/ECE R13-09:2002 «Єдині технічні приписи щодо офіційного затвердження дорожніх транспортних засобів категорій М, N і O стосовно гальмування». Транспортні засоби з антиблокувальними системами допускаються до експлуатації, якщо коефіцієнт використання сили зчеплення антиблокувальною системою знаходиться в діапазоні 0,75 ÷ 1 для будь-яких погодно-кліматичних умов експлуатації.

в) порушено герметичність гідравлічного гальмового приводу;

Порушення герметичності елементів гідравлічного гальмового приводу може призвести до зниження ефективності гальмування транспортного засобу або повної відмови гальмового керування, що неприпустимо, тому Правилами дорожнього руху забороняється експлуатація транспортних засобів з такою несправністю. Виявити порушення герметичності гідравлічного гальмового керування можна шляхом візуального огляду елементів гальмового приводу (головного гальмового циліндра, трубопроводів, робочих гальмових циліндрів, а також регулятора гальмових сил і модуляторів ABS у разі їхньої наявності).

г) порушено герметичність пневматичного або пневмогідравлічного гальмового приводу, що спричиняє зменшення тиску повітря при непрацюючому двигуні більш як на 0,05 МПа (0,5 кгс/кв.см) за 15 хв. у разі приведення в дію органів керування гальмовою системою;

У пневматичному гальмовому керуванні на відміну від гідравлічного використовується не гальмова рідина, а стиснене до 0,8 МПа повітря, тому, якщо зменшення тиску повітря через з'єднувальні елементи гальмового приводу (гальмовий кран, трубки, гальмові камери, а також регулятори і модулятори ABS за їхньої наявності) становить більш ніж 0,05 МПа за 15 хвилин при вимкненому двигуні, експлуатація транспортного засобу має бути припинена. Величина тиску стисненого повітря і його падіння контролюється за допомогою пневматичного манометра, встановленого на панелі приладів водія.

г) не працює манометр пневматичного або пневмогідравлічного гальмового приводу;

Оскільки пневматичний манометр є засобом контролю технічного стану гальмового керування, експлуатація транспортного засобу за його несправності заборонена.

д) стоянкова гальмова система при відключеному від трансмісії двигуні не забезпечує нерухомий стан:

- транспортних засобів з повним навантаженням – на ухлоні не менше ніж 16 %;
- легкових автомобілів, їхніх модифікацій для перевезення вантажів, а також автобусів у спорядженому стані – на ухлоні не менше ніж 23 %;
- вантажних автомобілів і автопоїздів у спорядженому стані – на ухлоні не менше ніж 31 %;

е) не замикається важіль (рукоятка) стоянкової гальмової системи в робочому положенні;

Невиконання даної вимоги Правил дорожнього руху ставить під загрозу безпеку дорожнього руху, оскільки важіль (рукоятка) увімкнення гальмової системи, у якого не працює замикаючий пристрій, може розгальмувати транспортний засіб і спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди, що категорично неприпустимо.

31.4.2. Рульове керування:

а) сумарний люфт у рульовому керуванні перевищує такі граничні значення:

Тип транспортного засобу	Граничне значення сумарного люфту, град, не більше ніж
Легкові автомобілі та вантажні автомобілі з дозволеною максимальною масою до 3,5 т	10
Автобуси з дозволеною максимальною масою до 5 т	10
Автобуси з дозволеною максимальною масою понад 5 т	20
Вантажні автомобілі з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т	20
Автомобілі і автобуси, зняті з виробництва	25

У Правилах зазначається максимально допустимий люфт рульового керування, який має знаходитися в межах, зазначених у таблиці, і не суперечити ДСТУ 3649:2010 «Колісні транспортні засоби. Вимоги з безпеки технічного стану та методи контролю». Слід зазначити, що підвищений люфт рульового керування істотно ускладнює можливість відстеження водієм траєкторії руху під час збільшення швидкості руху транспортного засобу і впливає на його керованість і стійкість.

б) є не передбачені конструкцією відчутні взаємні переміщення деталей і вузлів рульового керування або переміщення їх відносно кузова (шасі, кабіни, рами) транспортного засобу; нарізні з'єднання не затягнуті або надійно не зафіксовані;

Надійність кріплення елементів рульового керування забезпечує безпеку дорожнього руху, тому взаємне переміщення зазначених елементів, не передбачене конструкцією транспортного засобу, неприпустиме.

в) зіпсований або відсутній передбачений конструкцією підсилювач рульового керування або рульовий демпфер (на мотоциклах);

Підсилювач рульового керування транспортного засобу або рульовий демпфер (на мотоциклах) забезпечують безпечне керування транспортним засобом, тому, якщо вони несправні або працюють з порушенням вимог заводу-виробника, експлуатація транспортного засобу забороняється.

г) у рульовому керуванні встановлено деталі із слідами залишкової деформації та іншими дефектами, а також застосовано деталі і робочі рідини, що не передбачені для даної моделі транспортного засобу або не відповідають вимогам підприємства-виробника.

Встановлення пошкоджених деталей або використання в рульовому керуванні рідин, не призначених для цих цілей, може призвести до виникнення дорожньо-транспортної пригоди, тому Правилами дорожнього руху категорично забороняється експлуатація транспортних засобів з таким рульовим керуванням.

31.4.3. Зовнішні світлові прилади:

а) кількість, тип, колір, розміщення і режим роботи зовнішніх світлових приладів не відповідають вимогам конструкції транспортного засобу;

Зміна кількості, типу, кольору, розміщення та режиму роботи зовнішніх світлових приладів може спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди, тому Правилами дорожнього руху з метою забезпечення безпеки на проїзній частині забороняється самостійно переобладнувати транспортний засіб.

б) порушено регулювання фар;

Регулювання світла фар має відповідати вимогам ДСТУ 3649:2010 «Колісні транспортні засоби. Вимоги з безпеки технічного стану та методи контролю» і здійснюватися відповідно до інструкції заводу-виробника. Якщо транспортний засіб обладнаний компенсаторами навантаження, регулювати фари необхідно після кожної зміни навантаження.

в) не горить лампа лівої фари в режимі ближнього світла;

З метою забезпечення безпеки дорожнього руху під час зустрічного роз'їзду транспортних засобів даним пунктом Правил забороняється експлуатація транспортних засобів, у яких не горить лампа лівої фари в режимі ближнього світла.

г) на світлових приладах немає розсіювачів або використовуються розсіювачі і лампи, що не відповідають типу даного світлового приладу;

Відсутність розсіювачів на світлових приладах так само, як і використання ламп, що не відповідають вимогам заводу-виробника транспортного засобу, може погіршити видимість у напрямку руху або засліпити водіїв зустрічного транспорту, тому Правилами забороняється експлуатація транспортних засобів із такими світловими пристроями.

г) на розсіювачах світлових приладів нанесено тонування або покриття, що зменшує їх прозорість чи світлопропускання.

Нанесення тонувальних матеріалів на світлові пристрої може спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди, особливо в умовах недостатньої видимості, тому наносити їх на світлові пристрої заборонено Правилами дорожнього руху.

Примітка 1. Мотоцикли (мопеди) можуть бути додатково обладнані однією протитуманною фарею, інші механічні транспортні засоби – двома. Протитуманні фари повинні розміщуватися на висоті не менше 250 мм від поверхні дороги (але не вище фар ближнього світла) симетрично до поздовжньої осі транспортного засобу і не далі 400 мм від зовнішнього габариту за шириною.

Протитуманні фари, які не входили до комплекту транспортного

засобу, можуть встановлюватися в індивідуальному порядку власниками транспортних засобів. Протитуманні фари в темну пору доби мають використовуватися тільки разом із ближнім або дальнім світлом фар. В умовах недостатньої видимості протитуманні фари можна використовувати як окремо, так і разом з ближнім або дальнім світлом фар.

Примітка 2. Дозволяється встановлювати на транспортних засобах один або два задні протитуманні ліхтарі червоного кольору на висоті 400-1200 мм і не ближче 100 мм до ліхтарів сигналу гальмування.

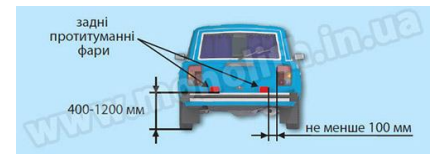
Задні протитуманні ліхтарі не мають загороджувати номерні розпізнавальні знаки і не повинні їх засвічувати.

Примітка 3. Увімкнення протитуманних фар, задніх протитуманних ліхтарів повинно здійснюватися одночасно з увімкненням габаритних вогнів і освітленням номерного знака (ближнім або дальнім світлом фар).

Щоб уникнути неправильного сприйняття габаритів транспортного засобу іншими водіями, протитуманні фари та задні протитуманні ліхтарі слід вмикати одночасно з увімкненням габаритних вогнів.

Примітка 4. На легковому автомобілі і автобусі дозволяється встановлювати один або два додаткові немиготливі сигнали гальмування червоного кольору на висоті 1150-1400 мм від поверхні дороги;

Додаткові сигнали гальмування мають вмикатися одночасно з основними сигналами гальмування. Вони призначені для своєчасного інформування водіїв, що рухаються позаду, про початок гальмування.

31.4.4. Склоочисники і склообмивачі вітрового скла:

а) не працюють склоочисники;

З метою підвищення безпеки дорожнього руху та запобігання погіршенню видимості дороги, викликаному скупченням на лобовому склі крапель води під час дощу або туману, пилу, бруду, що піднімаються транспортними засобами з поверхні дороги, транспортні засоби мають бути обладнані склоочисниками.

б) не працюють передбачені конструкцією транспортного засобу склообмивачі;

Склообмивачі призначені для запобігання налипанню бруду на лобовому склі транспортного засобу, тому експлуатація транспортного засобу забороняється, якщо вони не працюють.

31.4.5. Колеса і шини:

а) шини легкових автомобілів та вантажних автомобілів з дозволеною максимальною масою до 3,5 т мають залишкову висоту малюнка протектора менше 1,6 мм, вантажних автомобілів з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т - 1,0 мм, автобусів - 2,0 мм, мотоциклів і мопедів - 0,8 мм. Для причепів установлюються норми залишкової висоти малюнка протектора шин, аналогічні нормам для шин автомобілів-тягачів;

Залишкова висота малюнка протектора шини встановлена Правилами дорожнього руху для забезпечення необхідного зчеплення коліс із дорогою. Чим більше залишкова висота малюнка протектора, тим вище ефективність гальмування транспортного засобу та його стійкість. Висоту малюнка протектора шини, яка зношена рівномірно, визначають на ділянці бігової доріжки, обмеженої прямокутником, ширина якого дорівнює половині ширини бігової доріжки, довжина - 1/6 довжини її кола (1/6 довжини кола дорівнює довжині дуги, хорда якої дорівнює радіусу), а шин, які зношені нерівномірно, - на кількох ділянках із різним зносом, сумарна площа яких має таку ж величину (ДСТУ 3649:2010). Не допускається встановлення на транспортний засіб шин, якщо висота малюнка протектора здвоєних коліс відрізняється між собою більш ніж на 5 мм (ДСТУ 3649:2010).

б) шини мають місцеві пошкодження (порізи, розриви тощо), що оголюють корд, а також розшарування каркаса, відшарування протектора і боковини;

Пошкодження шин, відшарування протектора і боковини можуть викликати різке спускання повітря і навіть призвести до розриву шини під час руху транспортного засобу, що негативно впливає на його стійкість, а в разі пошкодження передніх шин - і до втрати керованості. Шини мають бути без пошкоджень (проколів, порізів), що оголюють корд або брекер, а також відшарувань і здуття протектора. Неприпустима наявність предметів між шинами здвоєних коліс транспортного засобу, а також у канавках малюнка протектора. Не допускається заміна золотників заглушками, пробками та іншими пристосуваннями (ДСТУ 3649:2010).

в) шини за розміром або допустимим навантаженням не відповідають моделі транспортного засобу;

Встановлення шин, що не відповідають моделі транспортного засобу, може спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди, тому Правилами дорожнього руху забороняється їх встановлення на транспортні засоби.

г) на одну вісь транспортного засобу встановлено діагональні шини разом з радіальними, ошиповані і неошиповані, морозостійкі і неморозостійкі, шини різних розмірів чи конструкцій, а також шини різних моделей з різними малюнками протектора для легкових автомобілів, різними типами малюнків протектора – для вантажних автомобілів;

Шини з різними малюнками протектора або різних конструкцій по-різному поведуться під час гальмування і маневрування транспортного засобу, що може порушити керуваність і стійкість транспортного засобу, тому встановлення шин із різним малюнком протектора або різних за конструкцією шин на одну вісь транспортного засобу заборонене даним пунктом Правил дорожнього руху України. Згідно з ДСТУ 3649:2010 «Колісні транспортні засоби. Вимоги до безпеки технічного стану та методи контролю», не допускаються до експлуатації транспортні засоби, у яких на одній осі встановлені шини різних розмірів, типів конструкцій (радіальна, діагональна, камерна, безкамерна), моделей із різним малюнком протектора, призначені для використання в різні пори року, з шинами або ланцюгами протиковзання або без них.

г) на передню вісь транспортного засобу встановлено радіальні шини, а на іншу (інші) – діагональні;

Оскільки радіальні та діагональні шини мають різну еластичність, що впливає на стійкість і керуваність транспортного засобу, Правилами дорожнього руху заборонене встановлення шин різних типів у зазначеній послідовності на передні та задні осі транспортного засобу.

д) на передній осі автобуса, який виконує міжміські перевезення, встановлено шини з відновленим протектором, а на інших осях – шини, відновлені за другим класом ремонту;

Оскільки автобуси, які здійснюють міжміські перевезення пасажирів, поза населеними пунктами можуть рухатися зі швидкістю до 90 км/год, а їхні шини можуть зазнавати підвищених динамічних навантажень, можлива розгерметизація відновлених шин, що призведе до втрати керуваності автобусом і виникнення дорожньо-транспортної пригоди.

е) на передній осі легкових автомобілів і автобусів (крім автобусів, які виконують міжміські перевезення) встановлено шини, відновлені за другим класом ремонту;

Слід пояснити, що до відновлених за першим класом ремонту належать шини (камерні та безкамерні) з відновленим малюнком протектора та ті, які до здачі в ремонт не мали наскрізних ушкоджень каркаса, брекера і бортів (за винятком проколів). До відновлених за другим класом ремонту належать шини, які до відновлення крім проколів мали наскрізні і ненаскрізні пошкодження каркаса або брекера.

є) відсутній болт (гайка) кріплення або є тріщини диска і ободів коліс;

Відсутність деталей кріплення колеса може спровокувати виникнення дорожньо-транспортної пригоди, тому даним пунктом Правил дорожнього руху забороняється експлуатація транспортного засобу, якщо відсутній болт (гайка) кріплення або є тріщини диска і обода якого-небудь колеса.

Примітка: У разі постійної експлуатації транспортного засобу на дорогах, на яких проїзна частина слизька, рекомендується використовувати шини, що відповідають стану проїзної частини. (№ 111 від 11.02.2013)

31.4.6. Двигун:

а) вміст шкідливих речовин у відпрацьованих газах або їх димність перевищують установлені стандартами норми;

Експлуатація транспортних засобів з підвищеною токсичністю або димністю відпрацьованих газів призводить до забруднення навколишнього середовища і виникнення загрози отруєння водія, пасажирів транспортного засобу та інших учасників дорожнього руху, тому Правилами дорожнього руху забороняється експлуатація транспортного засобу, якщо вміст шкідливих речовин у відпрацьованих газах або їх димність перевищують установлені стандартами України норми.

б) негерметична паливна система;

Витік палива з паливної системи особливо небезпечний через високу ймовірність його загоряння від нагрітих деталей транспортного засобу, тому експлуатація транспортного засобу з негерметичною паливною системою заборонена Правилами дорожнього руху.

в) несправна система випускання відпрацьованих газів;

Несправність системи випускання відпрацьованих газів призводить до підвищеного рівня шуму під час руху транспортного засобу, що негативно впливає на учасників дорожнього руху, тому експлуатація транспортного засобу з несправною системою випускання заборонена даним пунктом Правил дорожнього руху.

31.4.7. Інші елементи конструкції:

а) немає передбачених конструкцією транспортного засобу стекол, дзеркал заднього виду;

Самостійно змінювати конструкцію транспортного засобу заборонено Правилами дорожнього руху, тому, якщо конструкцією передбачені які-небудь елементи в салоні транспортного засобу або зовні, знімати їх забороняється.

б) не працює звуковий сигнал;

Оскільки звуковий сигнал є попереджувальним сигналом, який водії має право використовувати для запобігання дорожньо-транспортній пригоді, забороняється експлуатація транспортного засобу, якщо звуковий сигнал несправний.

в) встановлено на скло додаткові предмети або нанесено покриття, які обмежують оглядовість з місця водія, і погіршують його прозорість.

Примітка. На верхній частині вітрового скла автомобілів і автобусів можуть бути прикріплені прозорі кольорові плівки. Дозволяється застосовувати тоновані стекла (крім дзеркальних), світлопропускання яких відповідає вимогам ГОСТ 5727-88. Дозволяється застосовувати занавіски на бокових вікнах автобусів;

Відповідно до ДСТУ 3649:2010 «Колісні транспортні засоби. Вимоги до безпеки технічного стану та методи контролю», не допускається розміщувати предмети (за винятком талона технічного огляду в правій нижній частині вітрового скла та інших документів відповідно до законодавства) або наносити покриття, які обмежують оглядовість з місця водія, відволікають його увагу, погіршують прозорість скла і можуть стати причиною травмування учасників дорожнього руху. Як виняток, у верхній частині вітрового скла дозволяється використовувати смуги з прозорої кольорової плівки, ширина якої не перевищує мінімальної відстані між верхньою межею вітрового скла і зоною очищення склоочисників. За наявності зовнішніх дзеркал на легкових автомобілях дозволяється встановлювати на задньому склі жалюзі або шторки. Світлопропускання вітрового скла має бути не менше 75 %, а всіх інших стекол – не менше 70 %. Світлопропускання стекол, які не належать до зони передньої оглядовості водія з його місця, може бути менше 70 % за умови встановлення зовнішніх дзеркал з обох боків транспортного засобу.

г) не працюють передбачені конструкцією замки дверей кузова або кабіни, запори бортів вантажної платформи, запори горловин цистерн і паливних баків, механізм регулювання положення сидіння водія, аварійні виходи, пристрої для приведення їх у дію, привід керування дверима, спідометр, тахограф, пристрій для обігрівання і обдування скла;

Несправності елементів, зазначених у даному пункті Правил дорожнього руху, можуть призвести до виникнення дорожньо-транспортної пригоді або до зниження рівня безпеки дорожнього руху, тому експлуатація транспортного засобу забороняється, якщо є хоча б одна з перелічених у даному пункті несправностей.

г) зруйновано корінний лист або центральний болт ресори;

Руйнування корінних листів або центрального болта ресори може призвести до перекосу мостів транспортного засобу, відхилення його від заданого напрямку руху і виїзду за межі дороги або на смугу зустрічного руху, тому експлуатація транспортного засобу з такими несправностями заборонена Правилами дорожнього руху.

д) зіпсовано тягово-зчіпний або опорно-зчіпний пристрій тягача і причіпної ланки у складі автопоїзда, а також передбачені їхньою конструкцією страхувальні троси (ланцюги). Є люфти в з'єднаннях рами мотоцикла з рамою бокового причепа;

Рух транспортного засобу з несправним тягово-зчіпним або опорно-зчіпним пристроєм може призвести до відриву причепа від тягача, втрати керованості і дорожньо-транспортної пригоді. Конструкція з'єднання рами мотоцикла з рамою бокового причепа не має допускати будь-якого люфту, бо наявність навіть найменшого зазору може призвести до швидкого руйнування з'єднувального пристрою і мимовільного відділення бокового причепа від мотоцикла.

е) відсутній передбачений конструкцією бампер або задній захисний пристрій, грязезахисні фартухи і брызговики;

Дана вимога Правил введена з метою пом'якшення ударів у разі зіткнення транспортних засобів, а також з метою недопущення заїзду легкових автомобілів під причепа та напівпричепа у разі попутних зіткнень, тому експлуатація транспортних засобів заборонена за відсутності хоча б одного з перелічених елементів. Відсутність брызговики або брудозахисних фартухів може призвести до викиду бруду і каміння з-під коліс рухомого транспортного засобу, тому експлуатація автомобіля без цих елементів захисту також заборонена.

є) відсутні:

- медична аптечка з нанесеними на неї відомостями про тип транспортного засобу, для якого вона призначена, – на мотоциклі з боковим причепом, легковому, вантажному автомобілі, колісному тракторі, автобусі, мікроавтобусів, тролейбусі, автомобілі, що перевозить небезпечний вантаж;

Медична аптечка призначена для надання першої медичної допомоги в разі виникнення дорожньо-транспортної пригоді, тому експлуатація транспортних засобів без неї заборонена. У транспортному засобі аптечка має зберігатися в закріпленому стані у місці, визначеному заводом-виробником. Якщо конструкцією транспортного засобу не передбачене місце для розміщення аптечки, вона має знаходитися в легкодоступному місці, де неможливий перегрів медикаментів в аптечці від двигуна або сонячних променів.

- знак аварійної зупинки (миготливий червоний ліхтар), який відповідає вимогам стандарту, – на мотоциклі з боковим причепом, легковому, вантажному автомобілі, колісному тракторі, автобусі;

Знак аварійної зупинки є обов'язковим елементом, який водій повинен встановити на відстані 20 м у населеному пункті і 40 м за його межами у випадках, перелічених у пункті 9.10 а) і 9.10 б) цих Правил, тому експлуатація зазначених транспортних засобів без знака аварійної зупинки заборонена.

- на вантажних автомобілях з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т і в автобусах з дозволеною максимальною масою понад 5 т – протидікотні упори (щонайменше два);

Відповідно до вимог пункту 28.2 б) цих Правил, водії вантажних автомобілів із дозволеною максимальною масою понад 3,5 т і автобусів повинні під час зупинки або стоянки на підйомах і спусках користуватися протидікотними упорами, тому їх експлуатація без протидікотних упорів заборонена.

- пробліскові маячки оранжевого кольору на великовагових та великогабаритних транспортних засобах (**№876 від 01.10.2008**);

Для позначення великовагових і великогабаритних транспортних засобів, а також для виділення їх із загального потоку їх необхідно обладнати проблісковими маячками помаранчевого кольору. За відсутності пробліскових маячків експлуатація таких транспортних засобів забороняється.

- працездатний вогнегасник на легковому, вантажному автомобілі, автобусі.

Примітка 1: Тип, марка, місця встановлення додаткової кількості вогнегасників, якими обладнуються транспортні засоби, що перевозять радіоактивні та окремі небезпечні вантажі, визначаються умовами безпечного перевезення конкретного небезпечного вантажу.

2: Аптечка, перелік медикаментів якої відповідає ДСТУ 3961-2000 для відповідного типу транспортного засобу, і вогнегасник повинні бути в закріпленому стані у місцях, визначених підприємством-виробником. У разі коли конструкцією транспортного засобу зазначені місця не передбачено, медична аптечка і вогнегасник повинні розташовуватись у легкодоступних місцях. Тип і кількість вогнегасників повинні відповідати встановленим нормам. Вогнегасники, якими забезпечуються транспортні засоби, повинні бути сертифікованими в Україні відповідно до вимог законодавства (**№934 від 03.09.2009**);

Вогнегасники так само, як і медична аптечка, повинні бути надійно закріплені в місцях, передбачених заводом-виробником транспортного засобу, за відсутності таких місць вогнегасник має знаходитися у легкодоступному місці.

ж) відсутні ремені безпеки та підголовники в транспортних засобах, де їх установка передбачена конструкцією;

Даний пункт Правил дорожнього руху введений з метою попередження тяжких травм у разі дорожньо-транспортної пригоди, тому експлуатація транспортних засобів за відсутності ременів безпеки і підголовників, передбачених конструкцією транспортного засобу, заборонена.

з) ремені безпеки не в робочому стані або мають видимі надриви на лямках;

Ремінь безпеки є засобом захисту пасажирів і водія від отримання тяжких травм, тому експлуатація транспортних засобів з видимими пошкодженнями ременів безпеки заборонена.

и) на мотоциклі немає передбачених конструкцією дуг безпеки;

Дуги безпеки в разі падіння мотоцикла забезпечують безпеку мотоцикліста, тому Правилами дорожнього руху забороняється експлуатація мотоцикла за відсутності у нього дуг безпеки, передбачених конструкцією.

і) на мотоциклах і мопедах немає передбачених конструкцією підніжок, на сидлі – поперечних рукояток для пасажирів;

ї) відсутні або несправні фари і задні габаритні ліхтарі транспортного засобу, що перевозить великогабаритний, великоваговий чи небезпечний вантаж, а також пробліскові маячки, світлоповертальні елементи, розпізнавальні знаки, передбачені пунктом 30.3 цих Правил.

Відсутність або несправність фар і задніх габаритних ліхтарів транспортного засобу, що перевозить великогабаритний, великоваговий чи небезпечний вантаж, а також пробліскових маячків, світлоповертальних елементів, розпізнавальних знаків може призвести до виникнення дорожньо-транспортних пригод з тяжкими наслідками.

31.5. У разі виникнення в дорозі несправностей, зазначених у пункті 31.4 цих Правил, водій повинен вжити заходів для їх усунення, а якщо це зробити неможливо – рухатися якомога коротшим шляхом до місця стоянки або ремонту, дотримуючись запобіжних заходів з виконанням вимог пунктів 9.9 і 9.11 цих Правил. У разі виникнення в дорозі несправностей, зазначених у пункті 31.4.7 («і»; «д») – у складі автопоїзда) подальший рух заборонено до їх усунення. Водій несправного транспортного засобу повинен вжити заходів для того, щоб прибрати його за межі проїзної частини дороги.

У разі виявлення несправностей, перелічених у цьому пункті Правил дорожнього руху, експлуатація транспортного засобу забороняється. У разі виявлення їх під час руху водій зобов'язаний негайно їх усунути, а якщо це зробити неможливо, водій може продовжити рух з дотриманням безпечної швидкості до найближчого місця ремонту або стоянки (якщо такий рух не заборонений Правилами), попередньо увімкнувши аварійну світлову сигналізацію, а якщо вона несправна або не працює, то позначивши свій транспортний засіб знаком аварійної зупинки.

31.6. Забороняється подальший рух транспортних засобів, у яких:

- а)** робоча гальмова система чи рульове керування не дають змоги водієві зупинити транспортний засіб або здійснити маневр під час руху з мінімальною швидкістю;
- б)** у темну пору доби або в умовах недостатньої видимості не горять лампи фар чи задніх габаритних ліхтарів;
- в)** під час дощу або снігопаду не працює склоочисник з боку розміщення керма;
- г)** зіпсований тягово-зчіпний пристрій автопоїзда.

З метою забезпечення безпеки дорожнього руху даним Пунктом Правил забороняється рух транспортних засобів у разі виникнення хоча б однієї з зазначених у цьому пункті несправностей.

31.7. Забороняється експлуатація транспортного засобу шляхом доставки його на спеціальний майданчик чи стоянку Державтоінспекції у випадках, передбачених законодавством.

Порядок вилучення транспортного засобу описаний у ст. 265-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

32. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДОРОЖНЬОГО РУХУ, ЩО ПОТРЕБУЮТЬ УЗГОДЖЕННЯ

32.1. З уповноваженими підрозділами Національної поліції узгоджуються:

- а)** розміщення в смугах відведення автомобільних доріг або червоних лініях міських вулиць і доріг та їх штучних спорудах кіосків, павільйонів, рекламоносіїв, пересувних торговельних пунктів, а також на прилеглих територіях, будинках, спорудах — адміністративних приміщень підприємств, установ та організацій;
- б)** умови та порядок руху колон у складі більш як п'яти механічних транспортних засобів;
- в)** порядок буксирування двох і більше транспортних засобів;
- г)** виключено Постановою КМ №660 від 30.08.2017.

З органами Національної поліції узгоджуються також інші питання забезпечення безпеки дорожнього руху, передбачені законодавчими актами.

32.2. З територіальними органами з надання сервісних послуг МВС узгоджуються:

- а)** технічні вимоги, конструкція та встановлення на транспортних засобах спеціальних звукових і світлових сигнальних пристроїв (крім встановлення пробліскового маячка оранжевого кольору на великогабаритних та великовагових транспортних засобах), світлових показників та розпізнавальних знаків автомобілів аварійної служби, а також нанесення білих смуг під нахилом на зовнішніх бокових поверхнях транспортних засобів;
- б)** переобладнання транспортних засобів.

З територіальними органами з надання сервісних послуг МВС узгоджуються також інші питання, передбачені законодавчими актами.

32.3. Забороняється, у тому числі в умовах спеціалізованих підприємств, які здійснюють ремонт і технічне обслуговування транспортних засобів, внесення змін в ідентифікаційні номери і номерні таблички кузова чи шасі (рами), двигуна транспортного засобу, а також їх знищення (перенесення, закріплення, відновлення тощо) без попереднього узгодження з територіальними органами з надання сервісних послуг МВС. (№ 161 від 22.03.2017)